

Interreg
Polska-Słowacja
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Drogi Integralnej Odnowy Człowieka – Opactwo, Kolegiata i Cerkiew

W ubiegłym miesiącu przedstawione zostały ogólne założenia oraz geneza projektu Fundacji Dróg Kulturowych o miasta Świdnik „Droga Integralnej Odnowy Człowieka – Via Reginae”. Pierwszy pieszy szlak znajduje się w Jarosławiu i prowadzi przez wyjątkowe dla miasta jak i całej Archidiecezji miejsca kultu maryjnego. Jednak przed wyjściem w trasę warto zapoznać się z ich historią.

Pierwszą a zarazem ostatnią stacją szlaku, jako, że zamyka się on w pętli jest Jarosławskie Opactwo, czyli dawny zespół kościelno-klasztorny panien benedyktynek. Fundatorką była właścicielka Jarosławia Anna Ostrogska, która w 1611 roku sprowadziła z Chełmna do miasta siostry benedyktyнки osiedlając je na wzgórzu z drewnianym kościółkiem św. Mikołaja. W okresie wczesnego średniowiecza właśnie tam zlokalizowane było centrum. Zespół otoczony murami i basztami obejmuje kościół, klasztor, kapelanię oraz dom gościnny zwany rezydencją dewotek. Kościół pw. św. Mikołaja i Stanisława biskupów wybudowany w latach 1615-1624, jako świątynia jednonawowa, z czterema kaplicami po bokach i początkowo tylko jedną wieżą - południową, druga pojawiła się dopiero w 1635 roku, kiedy wznoszono budynek klasztorny. Wtedy też kamienny portal renesansowy – jeden z najwspanialszych zabytków Jarosławia – przeniesiono z fasady na elewację południową świątyni. Kolejne lata były okresem rozbudowy świątyni: dobudowano zakrystię i kaplicę św. Stanisława Kostki, wykonano polichromię i sztukaterie na sklepieniu, ukończono również zachodnie skrzydło budynku klasztornego. Dzieje tego zabytkowego miejsca nie były łatwe. Liczne grabieże i najazdy często zakłócały spokój wzgórza oraz jego mieszkańek jednak przez dziesięciolecia siostry benedyktyнки starały się niwelować straty i przeprowadzały niezbędne naprawy. Po kasacie zakonów kościół zamieniono na magazyn, a klasztor na koszary. Wspaniałe wyposażenie i dość pokaźny majątek klasztorny zostały skonfiskowane przez zaborcę, tak więc większość zgromadzonych przez lata dóbr przepadła bezpowrotnie. W czasie I wojny światowej zespół boleśnie dotknęły działania zbrojne. Zniszczone niemal doszczętnie zabudowania odbudowano w latach 30. XX wieku pod kierunkiem arch. Mieczysława Dobrzańskiego. Podczas II wojny światowej klasztor pełnił funkcję więzienia, a obmurowany teren stał się miejscem straceń. W 1947 roku kompleks przekazano Ministerstwu Kultury i Sztuki, później Szkole Budowlanej w Jarosławiu, firmie "Igloopol", aż w 1989 roku staraniom gorliwych kapłanów tereny udało się odzyskać spod władzy świeckiej i przekazane zostały Kurii Metropolitalnej w Przemyślu. Końcem XX wieku

Wyłącznie odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

Mikroprojekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.

przeprowadzono gruntowne prace remontowe, które poprawiły kondycję kompleksu jednak większe i mniejsze inwestycje trwają do dnia dzisiejszego. Do dawnego opactwa powróciły siostry benedyktyнки, erygowano również Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke, który gości pielgrzymów i rekolekcyjistów. Wyposażenie kościoła – ołtarze, ambona, chrzcielnica, prospekt organowy – sprowadzono z pojezuickiego kościoła w Przemyślu.

Z Opactwa szlak Drogi Integralnej Odnowy Człowieka prowadzi do Jarosławskiej Kolegiaty, gdzie króluje Matka Boża Śnieżna patronka rodzin. Jest najstarszą świątynią w mieście i najstarszym pojezuickim kościołem w Polsce. Zbudowano go staraniem właścicielki Jarosławia Zofii z Odrowążów dla ojców jezuitów w latach 1582 -1594. Pomocnym w sprowadzeniu jezuitów na tereny dawnej Rusi był również ks. Piotr Skarga, który ułatwiał relacje z władzami zakonu w Rzymie. Świątynię konsekrowano w 1594 roku nadając jej wezwanie św. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty. Lata 1616–1624 i 1625–1628 to czas rozbudowy kościoła: dodano dwie boczne kaplice kopułowe i kruchtę. Pierwotnie przylegało do niego czteroskrzydłowe kolegium, tworząc olbrzymi kompleks architektoniczny. Miasto Jarosław często trawiły obszerne pożary, sam kościół płonął trzykrotnie: w latach 1600, 1625 i 1862. Po każdym z nich kościół był odnawiany i ozdabiany, przez co zmieniał swój oryginalny wygląd. W czasach zaboru austriackiego świątynię zamknięto po kasacie zakonu w 1773 r. i przeznaczony na magazyn wojskowy. Wrócił on pod opiekę Kościoła w 1804 roku, kiedy ustanowiony został kościołem parafialnym z powodu katastrofy budowlanej, która wymusiła zamknięcie kolegiaty pw. Wszystkich Świętych przy rynku. Kościołowi nadano nowe wezwanie Bożego Ciała, a w 1975 r. uhonorowano godnością kolegiaty.

Obecny kościół parafialny to murowana budowla w stylu renesansowym. Wyposażenie kościoła datowane jest na XIX wiek. Najcenniejszym skarbem Kolegiaty jest królujący w ołtarzu głównym cudowny obraz Matki Bożej Śnieżnej z XVI wieku, której prototypem jest cudowny wizerunek Salus Populi Romani z Bazyliki Matki Bożej Większej w Rzymie. W 214 roku został uroczystie koronowany koronami papieskimi i dziś nazywany jest obrazem Matki Bożej Śnieżnej Królowej Rodzin. Z dawnego wystroju kościoła zachował się XVII-wieczny krzyż oraz późnogotycka figura Matki Boskiej z dawnej Kolegiaty datowana na XVI wiek. Zdobienie wewnątrz świątyni wykonał w 1912 roku Leonard Winterowski, a odnowił i uzupełnił je Józef Steciński w latach siedemdziesiątych. Świątynia posiada również organy 32 głosowe, a na zewnątrz kościoła znajduje się kolekcja 12 kamiennych figur przedstawiających patronów kościoła i świętych zakonu jezuickiego.

Od wiosny 2007 roku, staraniem obecnego proboszcza parafii ks. Mariana Bocho, prowadzone są intensywne prace konserwatorskie, mające na celu przywrócenie dawnej świetności Kolegiaty.

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

Mikroprojekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.

Następny wyjątkowy punkt szlaku podkreślający jego ekumeniczny charakter to Jarosławska Cerkiew Grekokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Jarosławiu. Powstała ona w latach 1717 – 1746 dzięki fundacji Eliasza i Pelagii Wapińskich, którzy swoją dotacją znacznie przyspieszyli prace budowlane. Nowa cerkiew została poświęcona przez ówczesnego biskupa przemyskiego Onufrego Szumlańskiego w dniu 17 sierpnia 1747 roku. Przez niemal 10 kolejnych lat kontynuowano prace budowlane: otynkowano wnętrze świątyni, postawiono kopułę, ułożono posadzkę, zbudowano plebanię, budynki gospodarcze oraz murowaną dzwonicę z czterema dzwonami.

W nowej parafialnej cerkwi umieszczona została cudowna ikona Matki Boskiej, która wcześniej znajdowała się w jarosławskiej cerkwi pw. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny. Kult ikony Matki Boskiej w Jarosławiu znany był już pod koniec XVII wieku a na przestrzeni lat liczba pielgrzymów przybywających do sanktuarium jarosławskiego ciągle wzrastała, co zrodziło potrzebę rozbudowy cerkwi. Pierwotnie jednonawowa, w latach 1911-1912 przebudowana została w stylu pseudobizantyjskim z nową polichromią oraz rozbudowana o nawy boczne, fronton z rzeźbą lwowskiego artysty Orkasiewicza oraz chór. W efekcie powierzchnię świątyni zwiększono dwukrotnie, a poświęcenia dokonał w 1912 roku biskup przemyski Konstanty Czechowicz. Równocześnie wzniesiono piętrowy budynek przeznaczony na plebanię z biurem parafialnym, archiwum i biblioteką. Po zakończeniu II Wojny Światowej w 1945 roku parafia grekokatolicka przestała istnieć z powodu emigracji lub deportacji wiernych i przekazano ją parafii rzymskokatolickiej. W 1966 roku świątynię zamknięto i przekazano władzom miasta. Część wyposażenia umieszczono w muzeach Przemyśla, Łańcuta i Jarosławia, a pozostała część uległa zniszczeniu. Ikona Matki Boskiej Jarosławskiej znalazła się w muzeum w Jarosławiu.

W 1965 roku wznowiono nabożeństwa dla grekokatolików odprawiane w kaplicy św. Teresy przy kościele Bożego Ciała w Jarosławiu. W 1982 roku wierni rozpoczęli starania o zwrot cerkwi, które sfinalizowały się pięć lat później. Lata 1987-1989 były czasem intensywnych prac remontowych świątyni i parafialnych zabudowań. Odnowioną świątynię poświęcił ks. biskup Jan Martyniak z ks. bp. Stefanem Moskwą. W 1993 roku zamontowano w cerkwi ikonostas, a uroczyste poświęcenia w pełni odnowionej świątyni dokonał ks. bp Jan Martyniak przy współudziale ks. bp. Pawła Wasyłyka z Kołomyi i setek wiernych. Szczególnym świętem dla grekokatolików w Polsce była koronacja ikony Matki Boskiej Jarosławskiej w dniach 16-18 sierpnia 1996 roku. Na uroczystą mszę pontyfikalną wraz z koronacją ikony 18 sierpnia przybyło kilka tysięcy wiernych z Polski i z zagranicy. W 2000 r. parafia uroczyście obchodziła Jubileusz Chrześcijaństwa, a w grudniu 2015 roku papież Franciszek poprosił o przywiezienie cudownej ikony Matki Bożej – Bramy Miłosierdzia na uroczystą inaugurację Roku Miłosierdzia w Watykanie, czyniąc z niej światowy symbol. Było to historyczne wydarzenie w dziejach kościoła.

Wyłącznie odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

Mikroprojekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.

Kolejne punkty pieszego szlaku Drogi integralnej Odnowy Człowieka zaprezentowane zostaną w kolejnej części wraz z pojawieniem się następnej audycji z minicyklu poświęconemu projektowi. Koncepcja realizowana jest w ramach projektu „Droga Integralnej Odnowy Człowieka Via Reginae” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Program Interreg V-A Polska – Słowacja 2014-2020 rezultatem czego będzie transgraniczny markowy produkt turystyczno-pielgrzymkowy oparty na wschodnich i zachodnich tradycjach chrześcijańskich. Więcej szczegółów znaleźć można na stronie projektu www.dioc.pl.

Wyłącznie odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

Mikroprojekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020.